

STORTINGET

Innst. 408 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:212 S (2025–2026)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ole Herman Sveian og Trygve Slagsvold Vedum om å melde Norge ut av ACER

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen starte arbeidet med å melde Norge ut av EUs energibyrå ACER med sikte på å fremme forslag om utmelding for Stortinget senest høsten 2026.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 7. april 2026 til Energidepartementet ved statsråd Terje Aasland bedt om en vurdering av representantforslaget. Svarbrevet, datert 14. april 2026, er vedlagt innstillingen.

Komiteen har invitert til og mottatt skriftlige høringsinnspill.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Anne Hagenborg, lederen Mani Hussaini, Linda Monsen Merkesdal, Torbjørn Vereide og Solveig Vik, fra Fremskrittspartiet, Kristoffer Sivertsen, Rikard Spets, Morten Stordalen og Tor Mikkell Wara, fra Høyre, Kari Sofie Bjørnsen og Aleksander Stokkebø, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Senterpartiet, Ole Herman Sveian, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Miljøpartiet De Grønne, Frøya Skjold Sjursæther, og fra Venstre, Grunde Almeland, viser til representantforslag 212 S (2025–2026) om å melde Norge ut av ACER. Forslagsstillerne fremmer i saken forslag om å be regjeringen starte arbeidet med å melde Norge ut av EUs energibyrå ACER med sikte på å fremme forslag om utmelding for Stortinget senest høsten 2026.

Komiteen viser til at ACER er EUs energibyrå og ble opprettet i 2010 og er en del av energisamarbeidet i EU, samt at Norge er tilknyttet ACER gjennom EØS-avtalen.

Videre viser komiteen til svarbrev til energi- og miljøkomiteen fra statsråd Terje Aasland i Energidepartementet av 14. april 2026.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Miljøpartiet De Grønne og Venstre, viser til svarbrevet fra statsråden og understreker at vi har nasjonal kontroll over egne naturressurser. Videre viser flertallet til at det er norske myndigheter som gir konsesjoner til kraftproduksjon, strømmnett og utenlandskabler. Energibyrådet ACER

har ikke myndighet til å gripe inn i våre vurderinger av om et kraftverk eller en utenlandskabel skal gis konsesjon. Rettsaktene som inngår i tredje energimarkedspakke regulerer heller ikke spørsmål om eiendomsretten til vannfall.

Flertallet vil påpeke at ACER er en tilsynsmyndighet for energimarkedet og et samarbeid mellom de nasjonale energiregulatorene i Europa. Det er spesielt små land som Norge som har en egeninteresse i et samarbeid med felles regelverk og der det føres uavhengig tilsyn med at alle land følger regelverket. Flertallet vil understreke at det norske kraftsystemet er tett integrert med kraftsystemene i våre naboland gjennom fysisk sammenkobling, et felles kraftmarked og koordinert systemdrift. I driften av dette sammenkoblede systemet er det nødvendig med løpende og god samhandling mellom landene. Det er for eksempel nødvendig med god koordinering mellom systemoperatørene for strømmettet og kraftbørser der kraftutvekslingen foregår. Dersom vi nå skulle sette samarbeidet med Sverige, Danmark, Finland og andre EU-land på pause, ville dette innebære en betydelig utfordring for Norge i kraftsamarbeidet med våre naboland.

Flertallet vil påpeke at vi befinner oss i en tid preget av stor usikkerhet. I en utrygg verden er det viktig at Norge ikke setter våre viktigste samarbeid og vår viktigste avtale i spill. Det indre energimarkedet er en integrert og viktig del av EØS-avtalen. EØS-avtalen er avgjørende viktig for Norge, norske arbeidsplasser og norsk økonomi. Dette er ikke tiden for å sette EØS-avtalen i spill. Deltagelse i ACER gir oss informasjonstilgang og innflytelse. Norge har lang erfaring og stor kompetanse på området, og norske innspill blir i stor grad hensyntatt i ACER-arbeidet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet uttrykker bekymring for utviklingen i EUs energipolitikk, både når det gjelder omfanget av reguleringer og beslutninger som etter disse medlemmers syn i for liten grad har ivaretatt hensynet til forsyningsikkerhet, konkurransekraft og tilstrekkelig energiproduksjon. Disse medlemmer er særlig opptatt av den videre utviklingen av Agency for the Cooperation of Energy Regulators (ACER), herunder hvilken rolle byrået vil få i oppfølgingen av EUs fjerde energimarkedspakke.

Disse medlemmer viser til at Norge gjennom EØS-avtalen er integrert i EUs indre energimarked, og dermed også påvirkes av rammevilkårene i det europeiske kraftsystemet. Etter disse medlemmers vurdering har utviklingen i Europa i økende grad vært preget av politiske prioriteringer som ikke i tilstrekkelig grad har lagt til rette for stabil og tilstrekkelig energiproduksjon. Dette har etter disse medlemmers syn bidratt til økt prisnivå, større usikkerhet og svekket konkurran-

seevne for europeisk industri. I denne sammenheng peker disse medlemmer også på at Europa over tid har tapt terreng innen teknologi og innovasjon sammenlignet med aktører som USA og Kina.

Disse medlemmer understreker at ACER fungerer som EUs energibyrå og tilsynsorgan for det indre energimarkedet, og at Norge gjennom EØS-avtalen er bundet av EØS-rettslige forpliktelser på energiområdet. Selv om disse medlemmer prinsipielt er kritiske til norsk tilknytning til ACER, legger de til grunn at en eventuell endring i tilknytningen reiser komplekse rettslige og energipolitiske spørsmål som må belyses grundig.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede konsekvensene av å trekke Norge ut av EUs tredje energimarkedspakke, herunder hvilke rettslige, økonomiske og energipolitiske konsekvenser dette vil ha, samt vurdere handlingsrommet for å redusere eller avvikle Norges tilknytning til ACER gjennom EØS-avtalen, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Komiteens medlem fra Rødt vurderer å støtte Fremskrittspartiets forslag subsidiært.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til at nasjonal kontroll over energiressursene har vært avgjørende for norsk industri, forutsigbare kraftpriser og verdiskaping i hele landet. Særlig vannkraften har gitt norsk næringsliv et viktig konkurransefortrinn.

Disse medlemmer viser til at Stortingets vedtak om EUs tredje energimarkedspakke i 2018, fremmet av daværende statsråd Terje Søviknes, knyttet Norge tettere til EUs energiunion gjennom blant annet Agency for the Cooperation of Energy Regulators (ACER). I 2025 ble også en ytterligere utvidelse av EUs energiregelverk, gjennom den fjerde energimarkedspakken, vedtatt av Stortinget.

Videre mener disse medlemmer at ACER, slik det fungerer i dag, reduserer nasjonal råderett over norske kraftressurser. EUs energiregelverk er i kontinuerlig utvikling, og handler i stor grad om videre utvidelse av samarbeidet og ytterligere reduksjon av nasjonalt handlingsrom. Dette kommer til syne i et av EUs siste forslag for kraftsystemet, som er en avgift på flaskehalssinntekter, som potensielt kan påføre norske strømkunder betydelige kostnader. Etter disse medlemmers syn er den stadig økende integreringen i EUs energiunion en uheldig utvikling, og disse medlemmer mener norske myndigheter heller må arbeide for å styrke kontrollen over norsk energipolitikk.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen starte arbeidet med å melde Norge ut av EUs energibyrå ACER, med sikte på å fremme forslag om utmelding for Stortinget senest høsten 2026.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utrede konsekvensene av å trekke Norge ut av EUs tredje energimarkedspakke, herunder hvilke rettslige, økonomiske og energipolitiske konsekvenser dette vil ha, samt vurdere handlingsrommet for å redusere eller avvikle Norges tilknytning til ACER gjennom EØS-avtalen, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen starte arbeidet med å melde Norge ut av EUs energibyrå ACER, med sikte på å

fremme forslag om utmelding for Stortinget senest høsten 2026.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Miljøpartiet De Grønne og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:212 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ole Herman Sveian og Trygve Slagsvold Vedum om å melde Norge ut av ACER – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 26. mai 2026

Mani Hussaini

leder

Kristoffer Sivertsen

ordfører

**DET KONGELIGE
ENERGIDEPARTEMENT**

Statsråden

Deres ref

Vår ref

Dato

25/2521

14. april 2026

**Statsrådets vurdering av dokument 8:212 S (2025-2026)
Representantforslag om å melde Norge ut av ACER**

Jeg viser til brev 7. april 2026 fra energi- og miljøkomiteen der det bes om en vurdering av representantforslag fra stortingsrepresentantene Ole Herman Sveien og Trygve Slagsvold Vedum om å melde Norge ut av byrået for samarbeid mellom nasjonale reguleringsmyndigheter på markedene for elektrisitet og naturgass, ACER.

Stortinget vedtok 22. mars 2018, med 73 mot 23 stemmer, samtykke til å innlemme EUs tredje energimarkedspakke i EØS-avtalen, jf. Prop. 4 S (2017-2018) og Innst. 178 S (2017-2018). Vedtaket ble gjort etter grundige forberedelser og debatt. Det ble samtidig gjort vedtak om endringer i energiloven og naturgassloven for å gjennomføre energimarkedspakken i norsk rett. Rettsaktene som inngår i tredje energimarkedspakke fra 2009 er dermed en del av EØS-avtalen. Jeg forholder meg til den politikken som er bestemt av Stortinget, og som et bredt flertall har stilt seg bak.

I bakgrunnen for representantforslaget vises det til at det har tjent Norge godt å ha nasjonale kontroll over egne energiresurser, og at denne kontrollen har vært en sentral forutsetning for industriutvikling, forutsigbare kraftpriser og verdiskaping i hele landet. De naturgitte ressursene, og da særlig vannkraften, har historisk gitt norsk næringsliv en viktig konkurransefordel. Dette er jeg helt enig i, og det er fortsatt norske myndigheter som gir konsesjoner til kraftproduksjon, strømnnett og utenlandskabler. Energibyrået ACER har ikke myndighet til å gripe inn i våre vurderinger av om et kraftverk eller en utenlandskabel skal gis konsesjon. Rettsaktene som inngår i tredje energimarkedspakke regulerer heller ikke spørsmål om eiendomsretten til vannfall.

Høyesterett avsa enstemmig dom i den såkalte ACER-saken 31. oktober 2023. Høyesterett fastslo i dommen at myndighetsoverføringen kun er lite inngripende og at Stortinget opptrådte i tråd med Grunnloven da Stortinget besluttet å innlemme tredje

energimarkedspakke i EØS-avtalen. Høyesterett fastslår i dommen bl.a. at ACER ikke kan bestemme om det skal bygges nye utenlandskabler, forby restriksjoner på eksport av kraft eller fastsette strømpriser. Høyesterett viste til at Nei til EU hadde argumentert for at vedtak fra ACER indirekte kunne påvirke strømprisene. Høyesterett mener en slik effekt ikke kan være annet enn marginal sett i lys av det som uansett følger av at utenlandskablene finnes og inngår i det europeiske kraftmarkedet som Norge er en del av. Høyesterett viser til at strømprisene er en funksjon av en rekke forhold, som overføringskapasitet, værforhold og prisen på annen energi.

ACER er en tilsynsmyndighet for energimarkedet og et samarbeid mellom de nasjonale energiregulatorene i Europa. Det er spesielt små land som Norge som har en egeninteresse i et samarbeid med felles regelverk og der det føres uavhengig tilsyn med at alle land følger regelverket. RME har rett til å delta i arbeidet til ACER uten stemmerett. ACER er en viktig aktør for samarbeidet mellom de enkelte lands reguleringsmyndigheter. Norge er en del av dette markedet, og det er derfor i norsk interesse at RME kan delta så tett som mulig i samarbeidet og bidra i regelverksutviklingsarbeidet. Det å «melde Norge ut av» ACER vil innebære at RME som eneste nasjonale reguleringsmyndighet ikke lenger vil delta her. Det vil svekke vår mulighet til å påvirke regelverket og til å ivareta norske interesser. Vi vil imidlertid fortsatt være bundet av våre EØS-rettslige forpliktelser på energiområdet. Dette omfatter de rettsaktene som er innlemmet i EØS-avtalen, som vist til over, der ACER uansett har en rolle uavhengig av RMEs deltagelse. Jeg ser det som kontraproduktivt å svekke Norges innflytelse på denne måten.

Det norske kraftsystemet er tett integrert med kraftsystemene i våre naboland gjennom fysisk sammenkobling, et felles kraftmarked og koordinert systemdrift. I driften av dette sammenkoblede systemet er det nødvendig med løpende og god samhandling mellom landene. Det er for eksempel nødvendig med god koordinering mellom systemoperatørene for strømmettet og kraftbørser der kraftutvekslingen foregår. Dersom vi nå skulle sette samarbeidet med Sverige, Danmark, Finland og andre EU-land på pause, ville dette innebære en betydelig utfordring for Norge i kraftsamarbeidet med våre naboland.

Dersom representantene med å «melde seg ut av ACER» ikke bare sikter til at RME skal avslutte sin deltagelse i byråets arbeid, men også at Norge skal gå tilbake på beslutningen om å innlemme rettsaktene i tredje energimarkedspakke i EØS-avtalen, er dette et meget inngripende forslag som kan sette hele EØS-avtalen i spill. Stortinget vedtok med bredt flertall samtykke til å innlemme EUs tredje energimarkedspakke i EØS-avtalen, og energimarkedsregelverket, inkludert ACER-forordningen, er i kjernen av våre EØS-forpliktelser. ACER-forordningen er en av flere rettsakter som samlet utgjør et sammenhengende regelverk for energimarkedet i EU. Hvis norske myndigheter ensidig skulle gå tilbake på allerede forpliktende samarbeid, er det noe som vil stride mot forutsetningene for og formålet med EØS-avtalen og det ville innebære traktatbrudd. EØS-avtalen er basert på tillit mellom partene. Dersom Norge ikke står ved sine forpliktelser, kan vi heller ikke forvente at de andre partene står ved sine, på områder som er vanskelige for dem. Dette vil kunne få betydelige negative konsekvenser for Norge på andre områder.

I representantforslaget er det vist til rettsakter i den fjerde energimarkedspakken, og at tre av disse rettsaktene ble innlemmet i EØS-avtalen etter vedtak i Stortinget 2025. Det er korrekt at Stortinget i juni 2025 vedtok samtykke til å innlemme fornybardirektivet, bygningsenergidirektivet og energieffektivitetsdirektivet i EØS-avtalen. Ingen av disse rettsaktene har bestemmelser om ACER.

Forslagsstillerne viser også til forslaget til ny nettpakke som nå er til behandling i EU. Jeg vil påpeke at det kun foreligger et forslag i EU, og det ikke er fattet noen beslutning i saken. Regjeringen arbeider aktivt for å påvirke forslaget i tråd med norske interesser og flere EU-land deler våre synspunkter. Det kan komme store endringer underveis i forhandlingene i EU. Når det eventuelt foreligger et endelig vedtatt regelverk, vil dette bli grundig vurdert av regjeringen.

Vi befinner oss i en tid preget av stor usikkerhet. I en utrygg verden er det viktig at Norge ikke setter våre viktigste samarbeid og vår viktigste avtale i spill. Det indre energimarkedet er en integrert og viktig del av EØS-avtalen. EØS-avtalen er avgjørende viktig for Norge, norske arbeidsplasser og norsk økonomi. Dette er ikke tiden for å sette EØS-avtalen i spill.

Deltagelse i ACER gir oss informasjonstilgang og innflytelse. Norge har lang erfaring og stor kompetanse på området, og norske innspill blir i stor grad hensyntatt i ACER-arbeidet. Jeg anbefaler at Stortinget ikke slutter seg til forslaget som fremmes.

Med hilsen

Terje Aasland

